

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра педагогіки та психології

Філософія освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

підготовки магістрів

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 013 Початкова освіта

(код і найменування спеціальності)

2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія освіти» спеціальності 013 Початкова освіта освітньо-професійної програми підготовки магістрів для здобувачів вищої освіти I курсу.

Розробник: Самодрин Анатолій Петрович, професор кафедри педагогіки та психології, доктор педагогічних наук

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «26» серпня 2021 року № 01

Зав. кафедри _____

(підпис)

д. пед. н., професор С. В. Сапожников
(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «30» серпня 2021 року

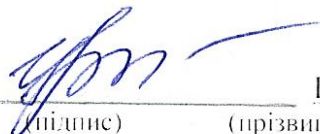
Гарант освітньої програми _____

(підпис)

д. пед. н. А. П. Самодрин
(прізвище та ініціали)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «31» серпня 2021 року

Завідувач навчально-методичного відділу _____

(підпис)

І. В. Зеркаль
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова (ОДЗ 1.01)	обов'язкова (ОДЗ 1.01)
Мова викладання	українська	українська
Передумови вивчення навчальної дисципліни (які дисципліни мають передувати вивченню)	вихідна	вихідна
Рік навчання	1	1
Семестр	1	1
Загальний обсяг годин / кредитів	90/3	90/3
Кількість змістовних модулів	3	3
Годин на аудиторне вивчення	34	10
Лекційних	18	10
Семінарських	16	-
Годин на самостійне вивчення	56	80
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

2. Мета та цілі навчальної дисципліни

2.1. *Метою* викладання навчальної дисципліни «Філософія освіти» є формування у майбутніх вчителів початкової школи світоглядної філософської позиції, яка розгортає освітній процес до рівня всезагальності розуміння людини і людяності, гуманізму і фундаментальних цінностей, за якими – історія, сьогодення і майбутнє; оновлених знань і умінь з питань організації освітнього процесу, методичної роботи та наукової діяльності в педагогічній сфері, їх застосування на практиці; узагальнення знань магістрів у сфері освіти на теоретико-методологічному рівні, а також їх залучення до філософського осягнення ідеї освіти як соціокультурного феномену з виробленням їх власної світоглядної концепції освіти.

2.2. *Основними цілями* навчальної дисципліни «Філософія освіти» є вивчення базових положень необхідних у їх повсякденній діяльності магістранта з педагогіки й, у подальшому, існуючій педагогічній реальності; розширення, систематизування одержаних знань студентів, засвоєння ними ключових понять в процесі викладання дисципліни і самостійної роботи з питань розвитку освіти, які необхідні сучасному педагогічному працівнику і зокрема:

- *методичні*: ознайомлення студентів з особливостями предметної ідентифікації філософії освіти та актуальними проблемами, що досліджуються нею;

- *пізнавальні*: багатобічно схарактеризувати поняття філософії освіти; розкрити особливості філософського осягнення освіти й наукового доробку з питань розвитку сучасної освіти;

- *практичні*: сприяння розвитку критичного, креативного та рефлексивного мислення студентів; формування методологічної компетентності магістрів, розвиток їхньої дослідницької культури.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Філософія освіти» забезпечує набуття здобувачами освіти *компетентностей*:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 5. Здатність працювати автономно.

СК-1. Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати.

СК-5. Здатність організовувати та управляти робочими та освітніми процесами в початковій освіті, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.

СК-8. Здатність виявляти національну й особистісну гідність, громадянську свідомість та активність: дбати про розвиток і функціонування освітнянського громадянського суспільства як осередку духовного розвитку України; мати і відстоювати власну освітологічну позицію

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування початкової освіти в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.

ПРН 2. Спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати комунікативні стратегії, формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії

ПРН 9. Планувати, організовувати і здійснювати наукові (експериментальні) дослідження у сфері початкової освіти; аналізувати, узагальнювати й презентувати результати дослідження; доводити власну наукову позицію.

ПРН 11. Демонструвати цілісне уявлення про досягнення сучасних методологічних вчень, основні етапи і особливості розвитку філософії освіти, володіти основними світоглядними орієнтирами в розвитку сучасної освіти.

Результати навчання:

Демонструвати цілісне уявлення про досягнення сучасних методологічних вчень, основні етапи і особливості розвитку філософії освіти, володіти основними світоглядними орієнтирами в розвитку сучасної освіти.

Виявляти готовність переглядати власну концептуальну позицію з розвитку освіти; розуміти та інтерпретувати сучасні концепції, ключові напрями реформування, цілі, завдання, принципи розвитку освіти в Україні.

Оцінювати педагогічні явища та факти у взаємозв'язку з соціальним, політичним, економічним і екологічним контекстом; застосовувати методологію наукових досліджень у професійній діяльності: ставити і вирішувати професійні завдання в галузі науково-дослідницької та практичної діяльності.

Організовувати власну науково-дослідницьку роботу та керувати науково-дослідною діяльністю студентів у ході викладання дисциплін фахової підготовки вчителів початкової освіти.

Виявляти готовність розвивати свій науково-теоретичний потенціал в педагогічній сфері, самостійно добувати знання і вміння з питань організації освітнього процесу, методичної роботи та наукової діяльності в сучасній школі; неперервно вдосконалювати свою особистість, підвищувати інтелектуальний та культурний рівень.

Демонструвати володіння теоретичними та методичними засадами викладання дисциплін фахової підготовки майбутніх вчителів з початкової освіти у закладах вищої та передвищої фахової освіти

Адаптувати до освітнього процесу в початковій школі сучасні досягнення науки: інноваційні педагогічні та інформаційні технології.

Інтегрувати зміст, методи, форми і засоби початкової освіти в цілі розвитку особистості і соціуму; уміти планувати психолого-педагогічний супровід освітнього процесу в по-

чатковій школи; аналізувати та поєднувати методи діагностики та корекції психофізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Здійснювати наукове прогнозування особистісного розвитку та проектування психолого-педагогічного керівництва індивідуальним розвитком особистості дитини молодшого шкільного віку.

Застосовувати результати освіти та критерії їх оцінки, *володіти* цілісним обсягом знань з філософії освіти, власною освітньою позицією, яка розгортає освітній процес до рівня всезагальності розуміння людини і людяності, гуманізму і фундаментальних цінностей.

знати:

особливості предметної ідентифікації філософії освіти;
методологічні функції філософії освіти;
сутність освіти, як соціокультурного феномену;
внесок провідних філософів у розвиток ідеї освіти;
цілі, цінності, ідеали та результати освіти; еволюцію ідеї освіти;
вплив освіти на розвиток особистості і суспільства;
основні парадигми розвитку освіти;
закономірності розвитку освіти;
результати освіти та критерії їх оцінки;
загальні тенденції розвитку освіти;

уміти:

аналізувати освітнє середовище;
досліджувати ціннісно-сміслові координати освіти своїх вихованців;
застосовувати результати освіти та критерії їх оцінки

володіти:

цілісним обсягом знань з філософії освіти;
власною освітньою позицією, яка розгортає освітній процес до рівня всезагальності розуміння людини і людяності, гуманізму і фундаментальних цінностей.

4. Зміст програми навчальної дисципліни «Філософія освіти» за змістовими модулями та темами

Змістовий модуль 1. Предмет і завдання філософії освіти (4 год.)

Тема 1. Філософія освіти як наука (2 год.)

Філософія як рефлексія культури, що виражена у теоретичній формі. Співвідношення філософії з іншими формами суспільної свідомості. Функції філософії. Поліфункціональний характер філософії. Характеристика і співвідношення понять «освіта», «педагогічна діяльність», «філософія освіти». Предмет і завдання філософії освіти. Специфіка філософського рівня осягнення проблем філософії освіти.

Література: 1 -11.

Тема 2. Освіта як комплексний феномен культури та соціальний інститут (2 год)

Сутність освіти як явища культури. Взаємозв'язок динаміки культури та еволюції освітнянської діяльності. Система освіти як культурний посередник. Поняття «ідеал освіченості». Історична конкретність та мінливість цього поняття. Поняття «парадигма», «освітня парадигма». Освіта як особливий тип людської діяльності та соціальний інститут. Особливості взаємодії освіти з іншими інститутами суспільства (держава, сім'я, релігія, наука). Особливості соціальних відносин у сфері освіти.

Література: 1 -11.

Змістовий модуль 2. Феномен освіти в історії суспільства (4 год.)

Тема 3. Становлення і розвиток феномену освіти в історії суспільства (2 год.)

Історична типологія освіти. Писемність і прогрес освіти. Ключові ідеї античної культури і освіти. Метод «маєвтики» Сократа. Платонівська та аристотелівська концепції освіти. Гуманістичні ідеали доби Відродження. Доба Просвітництва та її вплив на розвиток освіти (Жан-Жак Руссо, Вольтер, Дідро). Педагогічна система Я.-А. Коменського. Місія університету в європейській культурі. Педагогічна теорія класичної освітньої парадигми.

Література: 1 -11.

Тема 4. Українська інтелектуальна думка про сенс освіти та її сучасні ціннісно-сміслові орієнтири: з історії розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні (2 год.)

Ставлення до освіти за доби Київської Русі та українська інтелектуальна думка про сенс освіти та процесу виховання. (І. Федоров, Ф. Прокопович, К.Д. Ушинський, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський). Орієнтири освітніх процесів в сучасній вітчизняній та західній філософії.

Література: 1 -11.

Змістовий модуль 3. Основні проблеми та тенденції розвитку сучасної освіти (10 год.)

Тема 5. Формування та розвиток сучасних освітніх парадигм (2 год.)

Криза освіти кінця ХХ ст., її основні прояви і причини. Необхідність зміни пануючої парадигми освіти. Основні аспекти нової парадигми освіти (предметний, комунікативний, культурний, інституціональний, інформаційно-технологічний, економічний). Освіта в інформаційному суспільстві. Філософсько-методологічні засади освітньо-педагогічної прогностики. Інтеграційні тенденції освітніх систем і технологій в умовах глобалізації.

Література: 1 -11.

Тема 6. Концептуалізація світоглядних орієнтирів цивілізаційного шляху України: ноосферний підхід (2 год.)

Наш час – ноосфера. Про ноосферну педагогіку, регіон біосфери і особистість В.І. Вернадського. Демократія, етнокультура і регіональний підхід до профільної освіти як сортинг. Гносеологічний і аксіологічний вимір майбутнього. Зміст профільної освіти. Проектування регіонального компоненту змісту освіти

Література: 1 -11.

Тема 7. Філософсько-методологічні проблеми розвитку сучасної освіти (4 год.)

Сутність філософської методології сучасної освіти. Вивчення специфічних законів самоорганізації, розвитку і функціонування освіти як соціокультурного феномена. Концептуальні основи системного забезпечення стратегії розвитку освіти. Новітні філософсько-методологічні розробки щодо навчально-виховного процесу. Роль діалогових методів, проблемних підходів до процесу навчання. Розвиток синергетичної методології у вітчизняній науці. Проблеми стандартизації в освіті.

Література: 1 -11.

Тема 8. Філософське осмислення проблем розвитку системи вітчизняної освіти (2 год.)

Проблема формування нової філософської парадигми вітчизняної освіти та її концептуалізація. Сучасні напрями філософії освіти в Україні. Філософія і тенденції створення єдиного освітнього простору в контексті Болонського процесу. Роль і можливості України в євроінтеграційних освітніх тенденціях сучасності. Методологічні засади стандартизації у сфері освіти. Співвідношення освітніх стандартів і творчого характеру освітньо-педагогічної діяльності.

Література: 1 -11.

5. Структура навчальної дисципліни «Філософія освіти»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												М.К. *)
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	л/р	інд	с.р.		л	с	л/р	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Предмет і завдання філософії освіти													
Тема 1. Філософія освіти як наука	10	2	2			6	10	1				9	
Тема 2. Освіта як комплексний феномен культури та соціальний інститут	10	2	2			6	10	1				9	2 У
Разом за змістовим модулем 1	20	4	4			12	20	2				18	
Змістовий модуль 2. Феномен освіти в історії суспільства													
Тема 3. Становлення і розвиток феномену освіти в історії суспільства	10	2	2			6	10	2				8	
Тема 4. Українська інтелектуальна думка про сенс освіти та її сучасні ціннісно-сміслові орієнтири: з історії розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні	10	2	2			6	10	1				9	2 Т
Разом за змістовим модулем 2	20	4	4			12	20	3				17	
Змістовий модуль 3. Основні проблеми та тенденції розвитку сучасної освіти													
Тема 5. Формування та розвиток сучасних освітніх парадигм	14	2	2			10	14	1				13	
Тема 6. Концептуалізація світоглядних орієнтирів цивілізаційного шляху України: ноосферний підхід	10	2	2			6	10	1				9	
Тема 7. Філософсько-методологічні проблеми розвитку сучасної освіти	16	4	2			10	16	2				14	

Тема 8. Філософське осмислення проблем розвитку системи вітчизняної освіти	10	2	2			6	10	1				9	2 КР ПК
Разом за змістовим модулем 3	50	10	8			32	50	5				45	
Всього разом год.	90	18	16			56	90	10				80	

*) М.к. – модульний контроль відбувається в складі семінарських занять.

Форми контролю: усне опитування – У
контрольні роботи – КР
перевірка конспектів – ПК
тестування – Т
колоквиум – К

6. Теми лекцій

№ теми	Назва теми	Час (год.)		Макс. к-ть балів
		Денна	Заочна	
1	Філософія освіти як наука	2	1	1
2	Освіта як комплексний феномен культури та соціальний інститут	2	1	1
3	Становлення і розвиток феномену освіти в історії суспільства.	2	2	1
4	Українська інтелектуальна думка про сенс освіти та її сучасні ціннісно-сміслові орієнтири: з історії розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні	2	1	1
5	Формування та розвиток сучасних освітніх парадигм	2	1	1
6	Концептуалізація світоглядних орієнтирів цивілізаційного шляху України: ноосферний підхід	2	1	1
7	Філософсько-методологічні проблеми розвитку сучасної освіти. Ч.1	2	1	1
8	Філософсько-методологічні проблеми розвитку сучасної освіти. Ч. 2	2	1	1
9	Філософське осмислення проблем розвитку системи вітчизняної освіти	2	1	2
Разом:		18	10	10

7. Теми семінарських занять

№ теми	Назва теми	Час (год.)		Макс. к-ть балів
		Денна	Заочна	
1	Філософія освіти як наука.	2		3

2	Освіта як комплексний феномен культури та соціальний інститут	2		2
3	Становлення і розвиток феномену освіти в історії суспільства.	2		2
4	Українська інтелектуальна думка про сенс освіти та її сучасні ціннісно-сміслові орієнтири: з історії розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні	2		3
5	Формування та розвиток сучасних освітніх парадигм.	2		3
6	Концептуалізація світоглядних орієнтирів цивілізаційного шляху України: ноосферний підхід	2		3
7	Філософсько-методологічні проблеми розвитку сучасної освіти	2		2
8	Філософське осмислення проблем розвитку системи вітчизняної освіти	2		2
Разом год.:		16	-	20

8. Теми практичних занять

Теми практичних занять не заплановано.

9. Теми лабораторних занять

Теми лабораторних занять не заплановано.

10. Орієнтовний розподіл часу самостійної роботи

№ п/п	Види робіт	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Опрацювання програмного матеріалу, що не викладається в лекціях	10	15
2.	Виконання індивідуального завдання	10	15
3.	Підготовка до поточних семінарських занять	10	15
4.	Підготовка до модульної діагностики	10	15
5.	Підготовка до підсумкового контролю	16	20
Всього		56	80

Перелік питань для самостійного вивчення та розподіл часу самостійної роботи

1. Функції філософії (Т. 1).
2. Поліфункціональний характер філософії (Т. 1)
3. Характеристика і співвідношення понять «освіта», «педагогічна діяльність», «філософія освіти» (Т. 1).
4. Предмет і завдання філософії освіти (Т. 1).
5. Система освіти як культурний посередник(Т. 1).
6. Поняття «парадигма», «освітня парадигма» (Т. 2).
7. Освіта як особливий тип людської діяльності та соціальний інститут (Т. 2).
8. Педагогічна система Я.-А. Коменського (Т. 3).
9. Філософсько-педагогічна думка Г. Сковороди (Т. 4).

10. Ідеї національного виховання у педагогічній системі К. Д. Ушинського (Т. 4).
11. Методика організації виховного процесу за А. С. Макаренком (Т. 4).
12. Розробка української національної системи освіти Г. Г. Ващенко (Т. 4).
13. Концепція розвитку особистості та трансформація педагогічної діяльності у вченні В. О. Сухомлинського (Т. 4).
14. Філософсько-методологічні засади освітньо-педагогічної прогностики (Т. 5).
15. Інтеграційні тенденції освітніх систем і технологій в умовах глобалізації (Т. 6).
16. Розвиток синергетичної методології у вітчизняній науці. Проблеми стандартизації в освіті (Т. 6).
17. Проблема формування нової філософської парадигми вітчизняної освіти та її концептуалізація (Т. 7).
18. Сучасні напрями філософії освіти в Україні (Т. 7).
19. Філософія і тенденції створення єдиного освітнього простору в контексті Болонського процесу (Т. 7).
20. Роль і можливості України в євроінтеграційних освітніх тенденціях сучасності (Т. 7).

11. Індивідуальні навчально-дослідні та науково-дослідні завдання

Важливою формою самостійної роботи студентів є виконання індивідуального навчально-дослідного завдання у вигляді реферативного дослідження на обрану тему.

Критерії оцінювання

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4
2	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	5
3	Дотримання правил реферування наукових публікацій.	2
4	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	7
5	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2
Разом		20

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

(Реферат, обсяг до 10 стор. А-4, кг 14, інт. 1,5, література до 15 найменувань)

1. Освіта як атрибут людського буття та феномен культури.
2. Освіта як пізнавальний процес та процес самореалізації індивіда.
3. Освіта як об'єкт міждисциплінарних досліджень. Взаємозв'язок і межовий характер наук про освіту.
4. Філософсько-педагогічні погляди в добу Античності.
5. Філософсько-педагогічні погляди мислителів Середньовіччя.
6. Зміна освітньої парадигми в епоху Відродження.
7. Філософія освіти як практична філософія, світогляд, методологія та соціокультурний синтез.
8. Вплив ідеології Просвітництва на освіту.
9. Проблеми освіти у філософії Нового часу.
10. Німецька класична філософія про людину та виховання.
11. Становлення некласичної західноєвропейської філософії освіти і виховання (позитивізм, марксизм, філософія життя).

12. Неопрагматизм як сучасна філософія американської освіти.
13. Порівняння підходів Л. Кольберга та Ж.Піаже до визначення рівнів розвитку людини.
14. Філософія освіти американського прагматизму (Дж. Дьюї, Дж. Брунер).
15. Філософсько-освітні концепції біхевіоризму та необіхевіоризму (соціальний біхевіоризм Дж. Г.Міда).
16. Філософсько-виховний потенціал вчення Г.С. Сковороди.
17. Теоретичне осмислення феномену освіти у працях І. Франка, С. Русової, Я.Чепіги.
18. Освіта і просвіта у працях Бориса Грінченка.
19. Неопрагматизм як філософія сучасної американської освіти.
20. Освіта в добу інформаційної революції.
21. Освіта в контексті процесів глобалізації.
22. Інформатизація і комунікація як умови становлення нової освітньої парадигми.
23. Ідея університету. Докласичний, класичний та сучасний університет.
24. Управління освітою як філософська проблема.
25. Європейська вища освіта в процесі реформування. Болонський процес і українська система вищої освіти: проблеми модернізації.
26. Релігійно-філософські концепції освіти.
27. Дистанційна освіта як сутнісна складова інноваційної діяльності сучасного університету.
28. Традиція і інновація у сучасній освіті.
29. Проблема особистості і особистісного знання в соціальній філософії і філософії освіти.
30. Інтернаціоналізація та її значення для розвитку вищої освіти.
31. Студентоцентризм – важливий пріоритет діяльності університетів.
32. Забезпечення якості вищої освіти як центральне завдання освітніх реформ.
33. Автономії та академічні свободи та їх значення в житті університету.
34. Єдність освіти і науки як принцип діяльності університету.
35. Лідерство в концепції управління навчальними закладами.
36. Основні тенденції розвитку сучасної шкільної освіти.

12. Основні форми і методи навчання

Основні форми навчання.

Лекція: вступна, інформуюча, конкретизуюча, систематизуюча, проблемна, оглідова (в залежності від ступеня опанування змісту освіти слухачами лекція містить той елемент або ряд елементів, що найкращим чином забезпечує досягнення освітньої мети).

Семинар: просемінар, семінар конкретизації і поглиблення наукових знань, семінар узагальнення наукових знань, семінар конкретизації наукових знань, семінар систематизації наукових знань, семінар дослідницького типу (в залежності від ступеня опанування змісту освіти слухачами семінар містить той елемент або ряд елементів, що найкращим чином забезпечує досягнення освітньої мети).

Методи навчання (згідно класифікації методів навчання за М.М. Скаткіним і І.Я. Лернером) за характером навчально-пізнавальної діяльності є такі: пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний), відтворюючий (репродуктивний), проблемного викладу, евристичний, дослідницький.

Акцент на використанні методів: проблемного викладу, евристичного, дослідницького. Умовою застосування їх є обов'язковість створення для слухачів проблемної ситуації. При цьому наукова проблема розуміється як така, що потребує для свого вирішення «абсолютно нових» знань, невідомих науці.

Методи діагностики: колоквиум, контрольна робота, виконання індивідуального завдання, екзамен.

13. Методи контролю

Атестація студентів розділяється на поточний модульний контроль (ПМК) та підсумковий семестровий контроль знань (екзамен).

У відповідності до «Положення про поточний та підсумковий контроль знань студентів відповідно до загальноєвропейських стандартів, визначених системою залікових кредитів (ECTS)», підсумковий семестровий контроль здійснюється як сумарне оцінювання за результатами ПМК, проведених протягом семестру.

Підсумкова оцінка складається з суми балів, отриманих протягом семестру, за виконання модульних контрольних робіт, індивідуального завдання і складання екзамену. Вона переводиться у відповідну оцінку.

14. Критерії оцінювання навчальних досягнень у ході поточного контролю

На семінарських заняттях студенти виконують індивідуальні або групові завдання.

Рівень знань оцінюється наступним чином:

Сума балів 90%-100%, від визначеного максимального балу і за національною шкалою відповідає «відмінно» ставиться у випадку якщо студент на теоретичні питання дає обґрунтовані, вичерпні, логічно побудовані відповіді, при вирішенні практичних завдань застосовує наукові теоретичні положення з дисципліни, здійснює міждисциплінарні зв'язки; тестові завдання вирішує не менш ніж на 90%, правильними, демонструє знання підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, дотримується дедлайнів у виконання практичних завдань, *не має пропусків без поважних причин*.

Сума балів від 75% до 89% від визначеного максимального балу і за національною шкалою відповідає «добре» ставиться якщо студент володіє матеріалом з дисципліни, але припускається незначних похибок у його прикладному застосуванні, проте може виправити їх самостійно. Пропуски без поважних причин відсутні, дедлайни дотримані.

Сума балів від 60% до 74% від визначеного максимального балу і за національною шкалою «задовільно» ставиться якщо студент відповідає невпевнено, відчуває труднощі у наведенні прикладу або вирішує завдання тесту не менше ніж на 60%. Пропуски без поважних причин відсутні, дедлайни дотримані.

Сума балів від 35% до 59% від визначеного максимального балу і за національною шкалою «незадовільно», з можливістю перездачі ставиться якщо студент відповідає невпевнено, плутається у визначеннях і поняттях, не може аргументувати відповідь. Є пропуски без поважних причин, випадки порушення дедлайнів.

Сума балів від 1% до 34% від визначеного максимального балу і за національною шкалою «незадовільно» але без можливості повторного складання – коли студент плутається у поняттях та визначеннях, не володіє основними положеннями дисципліни, не користується рекомендованою літературою, має пропуски без поважних причин, порушує дедлайни.

Розподіл балів за змістовними модулями, темами та формами діагностики

Модулі, теми та форми діагностики	Максимальна кількість балів
1 СЕМЕСТР	
Змістовний модуль 1	
Тема 1, колоквіум	сумарно за теми 1-2
Тема 2, колоквіум	
Підсумкове модульне тестування	9
Змістовний модуль 2	
Тема 3, колоквіум	сумарно за теми 3-4
Тема 4 колоквіум	
Підсумкове модульне тестування	9

Змістовний модуль 3	
Тема 6, колоквиум	сумарно за теми 5-8
Тема 7, колоквиум	
Тема 8, колоквиум	
Підсумкове модульне тестування	12
Індивідуальне завдання	20
Усього за роботу на семінарських заняттях	50
Робота на лекціях	10
Іспит	40
Разом	100

15. Шкала підсумкового оцінювання

Поточний та підсумковий контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти з дисципліни «Філософія освіти» здійснюється відповідно до ЕКТС навчання та 100 бальною рейтинговою шкалою.

Рейтинг студента із курсу навчальної дисципліни визначається за 100 бальною шкалою: сума балів отримана за семестр (поточний контроль) + сума балів отримана за екзамен/залік (підсумковий контроль).

100 бальна	ЕКТС	Національна шкала	
90-100	A	відмінно	5
82-89	B	добре	4
75-81	C	добре	4
67-74	D	задовільно	3
60-66	E	задовільно	3
35-59	Fx	незадовільно	2
1-34	F	незадовільно	2

16. Орієнтовний перелік питань підсумкового контролю

1. Філософія як рефлексія культури, що виражена у теоретичній формі.
2. Співвідношення філософії з іншими формами суспільної свідомості.
3. Функції філософії.
4. Характеристика і співвідношення понять «освіта», «педагогічна діяльність», «філософія освіти».
5. Предмет і завдання філософії освіти. Специфіка філософського рівня осягнення проблем освіти.
6. Сутність освіти як явища культури. Взаємозв'язок динаміки культури та еволюції освітянської діяльності. Система освіти як культурний посередник.
7. Поняття «ідеал освіченості». Історична конкретність та мінливість цього поняття.
8. Поняття «парадигма», «освітня парадигма».
9. Освіта як особливий тип людської діяльності та соціальний інститут.
10. Особливості взаємодії освіти з іншими інститутами суспільства (держава, сім'я, релігія, наука). Особливості соціальних відносин у сфері освіти.
11. Історична типологія освіти. Писемність і прогрес освіти.
12. Ключові ідеї античної культури і освіти. Метод «маєвтики» Сократа.
13. Платонівська та аристотелівська концепції освіти.
14. Гуманістичні ідеали доби Відродження. Доба
15. Просвітництва та її вплив на розвиток освіти (Жан-Жак Руссо, Вольтер, Дідро).

16. Педагогічна система Я.-А. Коменського.
17. Місія університету в європейській культурі.
18. Педагогічна теорія класичної освітньої парадигми.
19. Розвиток педагогічної думки Київської Русі. Діяльність братських шкіл в період українського Відродження.
20. Концепція і структура освіти у Києво-Могилянській академії.
21. Роль і завдання педагогіки періоду козаччини.
22. Філософсько-педагогічна думка С. Яворського, Ф. Прокоповича, Г. Сковороди.
23. Ідеї національного виховання у педагогічній системі К. Д. Ушинського.
24. Методика організації виховного процесу за А. С. Макаренком.
25. Розробка української національної системи освіти Г. Г. Ващенко.
26. Концепція розвитку особистості та трансформація педагогічної діяльності у вченні В. О. Сухомлинського.
27. Освіта в інформаційному суспільстві. Філософсько-методологічні засади освітньо-педагогічної прогностики.
28. Інтеграційні тенденції освітніх систем і технологій в умовах глобалізації.
29. Вивчення специфічних законів самоорганізації, розвитку і функціонування освіти як соціокультурного феномена. Концептуальні основи системного забезпечення стратегії розвитку освіти.
30. Новітні філософсько-методологічні розробки щодо навчально-виховного процесу. Розвиток синергетичної методології у вітчизняній науці. Проблеми стандартизації в освіті.
31. Сучасні напрями філософії освіти в Україні. Філософія і тенденції створення єдиного освітнього простору в контексті Болонського процесу.
32. Роль і можливості України в євроінтеграційних освітніх тенденціях сучасності.
33. Методологічні засади стандартизації у сфері освіти. Співвідношення освітніх стандартів і творчого характеру освітньо-педагогічної діяльності.

17. Методичне забезпечення (НМКД)

- Програма навчальної дисципліни.
- Робоча програма навчальної дисципліни.
- Екзаменаційні матеріали.
- Модульні контрольні роботи.
- Конспект лекцій.
- Матеріали для проведення семінарських занять.

18. Рекомендована література

Базова

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу. К.: ТОВ "Атлант ЮЕМСі", 2015. 498 с.
2. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю: 2-ге вид. допов. – К.: Знання України, 2018. 819 с.
3. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: навчально-методичний посібник. К.: Кондор, 2010. 164 с.
4. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна – Болонья – Саламанка – Прага – Берлін). Тернопіль, 2003.
5. Клепко С. Ф. Інтегративна освіта і поліморфізм знання: [монографія]. К.-Полтава-Х.: ПОШОПП, 2018. 360 с.
6. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. К.: Грамота, 2007. 576 с.

7. Лутай В. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник. К.: Центр “Магістр – S” Творчої спілки вчителів України, 2016. 256 с.
8. Самодрин А.П. Архітектоніка профільної освіти. [Навчально-методичний посібник] / Друге видання, доповнене і перероблене. Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2019. 502 с.
9. Самодрин А.П. Концептуалізація світоглядних орієнтирів цивілізаційного шляху України: ноосферний підхід: посібник. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2020. 94 с.
10. Філософія: Підручник / За ред. А.Ф. Зотова, В.В. Миронова, А.В. Разіна .- 2-е вид., Перераб. і доп .- М.: Академічний Проект; Трікста, 2004 . 688 с.

Допоміжна

1. Абасов З.А. Традиционное и инновационное в современном российском образовании // Философские науки. 2005. №9. С.101- 114.
2. Бубер М. Перспектива // Сотниченко Л. А. Першоджерела комунікативної філософії. К.: Лібра, 2016. 176 с.
3. Буданов В.Г. Синергетичні стратегії в освіті // Вища освіта України. 2003. № 2. С. 46-53.
4. Бутенко И. А. Социальное познание и мир повседневности: Горизонты и тупики феноменологической социологии. М.: Наука, 1987.
5. Волинка В. І., Гусев В. І., Мозгова Н. Г. та ін.. Історія філософії у її зв'язку з освітою: Підручник / За ред. Г. І. Волинки. К.: Каравела, 2006. 480 с.
6. Гамідов В.М. Глобальна освіта – як детермінат розвитку світоглядної свободи особистості / В.М. Гамідов / II Міжнародна наукова конференція: Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи, м. Харків, ХДАДМ, 15-16 квітня 2010 . / збірник матеріалів. Харків: ХДАДМ, 2010. С.220-221
7. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века. (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций) К.: Изд-во “Совершенство”, 2018. 608 с.
8. Довженко О. О. Образование в условиях кризисного социума // Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности. К.: Прогресс-Традиция, 2003.
9. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: Монографія / За заг. ред. Ф.Г. Ващука. Ужгород: ЗакДУ, 2011. 560 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір»; Вип. 16).
10. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства // Інформаційно-аналітичні матеріали до засідання підсумкової колегії Міністерства освіти і науки. 1-2 березня 2007. Харків, 2007. 88 с.
11. Закон України “Про вищу освіту” // Законодавчі акти України з питань освіти / Верховна Рада України. Комітет з питань науки і освіти: Офіц. вид. К.: Парламентське вид-во, 2004. С. 168-221.
12. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія. – Черкаси : Вид-во ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2008. 608 с.
13. Калин В.И. Парадигмы образования в современной мировой педагогической практике / II Міжнародна наукова конференція: Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи, м. Харків, ХДАДМ, 15-16 квітня 2010. / збірник матеріалів. Харків: ХДАДМ, 2010. С.44 - 46.
14. Кант І. Критика чистого розуму. К.: Юніверс, 2000.
15. Каптерев П. Ф. Общий ход развития русской педагогики и ее главнье периодь // Педагогика. 1992. № 3-12. С. 67.
16. Кізіма В. В. Ідея та принципи постнекласичної освіти // Вища освіта України. 2003. № 2. С. 20-30.

17. Кремень В. Г. Інноваційність і освіта // Моделі розвитку сучасної української школи : Матеріали Всеукраїнської наук.-практич. конф. 11-13 жовт. 2006., м. Черкаси – Сахнівка. К.: СПД Богданова А.М., 2007. С. 9–14.
18. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. К.: Грамота, 2007. С. 494-499.
19. Кремень В.Г. Філософія освіти XXI століття//Урядовий кур'єр.2003.№ 23.С. 7-8.
20. Кусжанова А. Ж. Исторические типы образования // Кредо. № 6. 2018., <http://credonew.ru/content/view/107/50/>.
21. Мамардашвили М. К. Классический и неклассический идеал рациональности. Тбилиси: Мцениереба, 2014. 300 с.
22. Лутай В. С. Основне питання сучасної філософії і реформування освіти // Освіта і управління. 1998. № 3. С. 7–19.
23. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти. К. : Центр «Магістр-М», 2016. 256 с.
24. Навчальний посібник з курсу «Філософія освіти» для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». / Т.Н. Кучера, Л.І. Насонова, В.В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. 63 с.
25. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. // Освіта. 2001. № 26.
26. Ничкало Н. Г. Філософія сучасної освіти // Педагогіка і психологія. 2016. № 4.
27. Подольская Е.А. Цели высшего образования: корректировка в ответ на вызовы времени / II Міжнародна наукова конференція: Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи, м. Харків, ХДАДМ, 15-16 квітня 2010. / збірник матеріалів. Харків: ХДАДМ, 2010. С.59 - 61.
28. Програма дій «Порядок денний на XXI століття» (пер. з англ. : ВГО «Україна. Порядок денний на XXI століття»). – К. : Інтелсфера, 2000. – 360 с.
29. Рибалка В.В., Самодрин А.П., Моргун В.Ф. В.І. Вернадський: ноосферний вимір освіти, життя особистості, суспільства і цивілізації. До 157-річчя від дня народження і 75-річчя від дня смерті академіка В.І. Вернадського / За наук. ред. А.П. Самодрин. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2020. – 116 с.
30. Рибалка В. В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці : навч. посібник. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2009. 575 с.
31. Ротенберг В. Образ Я и поведение / В. Ротенберг: [Электронный ресурс] – Режим доступу: <http://www.machanaim.org.il/surround/rvadem/book.htm>.
32. Самодрин А. П. Формування навчально-освітнього простору регіону : [монографія]. Кременчук : ПП Щербатих, 2006. – 456 с.
33. Сніцар Л. П. Філософія сучасної освіти (зміст та структура курсу): Наук.-метод. посіб. К., 2003.
34. Тоффлер Е. Третья волна / пер. з англ. А. Євса. К.: Вид. дім «Всесвіт», 2000. 480 с.
35. Феномен інновації : освіта, суспільство, культура : монографія / за ред. В.Г. Кременя. К. : Педагогічна думка, 2008. – 472 с.
36. Фрейре Пауло. Освіта як практика свободи. Формування критичної свідомості. К., 2003.